

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D3/2/H.S.-00/1 (Önaraştırma)

Karar Sayısı : 00-8/73-35

Karar Tarihi : 24.02.2000

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Mehmet Zeki UZUN, Sadık KUTLU, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, R.Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER

B- RAPORTÖRLER: Hakan SABUNCU, Onur Yelda TOY

C- ŞİKAYET EDEN: Yakupoğlu Tekstil, Konfeksiyon, Askeri Techizat, Kundura, Saraciye, Sanayi ve Ticaret
Esenboğa Havalimanı Yolu 22. Km Ankara

D- HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILAN:- Uyar Şirketler Grubu
- As İç ve Dış Ticaret A.Ş.
- P.T.S. Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Fatih Cad. Dereboyu Sok. 12/3
Halkalı-İstanbul

E- DOSYA KONUSU: Uyar Şirketler Grubu'nun PTFE membranlı kumaş piyasasındaki rekabeti bozucu uygulamaları.

F- İDDİALARIN ÖZETİ: Yakupoğlu Tekstil, Konfeksiyon, Askeri Techizat, Kundura, Saraciye Sanayi ve Ticaret'in (Yakupoğlu Tekstil) Kurum kayıtlarına intikal eden şikayet başvurusunda özetle; Milli Savunma Bakanlığı, Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün gereksinim duyduğu soğuk iklim giyeceklerinin (parka, mont, ceket, vs.) ve botların üretiminde kullanılan kumaşa lamine edilerek, ürünün soğuk iklim koşullarına karşı direncini arttıran membranın; satın alma esaslarını belirleyen teknik şartnamelerde özellikle (polytetrafloretilen) PTFE membran olması gerektiğinin belirtilmesi sebebiyle; bu sentetik yapılu ürünün dünyadaki tek patentli üreticisinin W.L. Gore & Associates firması olduğu ve bu firmanın Türkiye distribütörü olan Uyar Şirketler Grubu'na dahil As İç ve Dış Ticaret A.Ş.'nin sözü edilen ürünü yine aynı Gruba dahil P.T.S. Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş. dışında hiçbir firmaya, W.L. Gore & Associates firması ile üretim hattı kalifikasyonlarına ilişkin bir anlaşmayı imzalamaları gerekliliğini ileri sürerek vermediği ve bu uygulama sonucunda yukarıda anılan kuruluşlar tarafından alım için yapılan ihalelere sadece Uyar Şirketler Grubu'nun girdiği ve bu yüzden Uyar Şirketler Grubu'nun tekel oluşturarak haksız kazanç elde ettiği konularına yer verilmiştir.

G- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 30.7.1999 tarih, 2445 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 1.10.1999 tarih, D3/1/H.S.-99/2 sayılı İlk İnceleme Raporu, 19.10.1999 tarih, 99-48 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı

Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4 ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca 19.10.1999 tarih, 525-330 sayılı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 15.2.2000 tarih D3/2/H.S.-00/1 sayılı Önaraştırma Raporu 17.2.2000 tarih, REK.0.07.00.00/96 sayılı Başkanlık önergesi ile 00-8 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: W.L. Gore & Associates GmbH firmasının dünyanın hiçbir ülkesinde "distribütörlük" sistemi vasıtasıyla ürününü dağıtmadığı dolayısıyla As İç ve Dış Ticaret A.Ş.'nin de distribütörlük hakkına dayanarak dağıtım hakkını kötüye kullanamayacağı, ilgili ürünün patentinin olmadığı, ayrıca dünyada birçok firma tarafından üretildiğinden alternatif temin kaynaklarının mevcut olduğu, W.L. Gore & Associates GmbH firmasının "ürün garantisi" vermesi sebebiyle teknik özellikteki ürünün dağıtımına ilişkin olarak belirlendiği kriterlerden biri olan bu ürünü üretecek teşebbüslerde teknik yeterlilikler aramasının "objektif bir kriter niteliğinde" olduğu anlaşıldığından, Kanun'un 40. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.

İ- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

1. Genel Bilgiler

PTFE yüksek moleküllü sentetik bir madde olarak tanımlanmaktadır. DuPont şirketinin markası olan ve "Teflon" adı ile tanınan PTFE 1938 yılında keşfedilmiştir. Karbon ve florin maddelerinin birleşimine dayalı bir madde olan PTFE; günümüzde çok çeşitli alanlarda kullanılabilir. Bu alanların başlıcaları tıp, hava ve uzay yolu, bilgisayar tekniğinde kablo ve kablo yapı grupları, filtre ürünleri, sızıntı tesbit etme sistemleri olarak belirlenebilir.

Membran spor kıyafetleri, iş elbiseleri, soğuk iklim kıyafetleri, koruyucu elbiseler ve benzeri tekstil ürünlerinde kullanılan çeşitli kumaşlara belli birtakım birleştirme teknolojileri kullanılarak (lamine edilerek) kullanıcının değişik iklim şartlarından etkilenmemesini sağlayan sentetik yapı bir maddedir.

PTFE membranın en önemli özelliği mikroporöz bir yapıya, diğer bir deyişle çok küçük gözeneklere sahip olmasıdır. Bu gözenekler bir su damlasından 20.000 kat daha küçük; ancak, bir su molekülünden 700 kat daha büyüktür. İşte bu yapı kumaştan içeriye yüksek basınçlarda bile su damlalarının girmesine engel olurken, kumaşla vücut arasında ortaya çıkan terlemeden kaynaklı su buharının kumaş dışına çıkmasına olanak vermektedir.

Söz konusu ürünü üreten firma olan W.L. Gore & Associates GmbH (Gore), çeşitli alanlarda faaliyetinin yanı sıra kumaş bölümünde de faaliyet göstermekte ve üretilen ürünlerden dünyada en yaygın olarak tanınanı Gore-Tex markası taşıyanlardır. Bu markanın yanısıra *Windstopper*, *Activent* ve *Dryloft* Gore firmasının tescilli markalarıdır.

Gore firmasının kumaşlar bölümü, teknik ve sivil piyasaya yönelik kumaşlar olmak üzere iki ana kısımdan oluşmaktadır.

Sivil piyasaya yönelik bölümde, müşterilerin bireysel olarak almaya karar verdikleri ve kendi günlük ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla aldıkları, dağcılık, kayak, avcılık gibi açık mekanlarda yapılan aktivitelerde kullanılmak üzere hazırlanan kıyafetlerin kumaşları üretilmektedir. Bu alanda dünya piyasalarında Gore firmasının % ... pazar payı bulunmaktadır.

Teknik kumaş bölümü de kendi içinde; askeri giyim, polis ve güvenlik giyimi, itfaiye ve acil/güvenlik/kurtarma/yardım ekipleri giyimi, iş giyimi, tıbbi koruyucu kumaşlar olmak üzere 5 ayrı bölüme ayrılmaktadır. Teknik Kumaşlar bölümünün ürettiği Gore-Tex kumaşları bugün Avrupa'daki 12 ülkenin polisi ve 9 ülkenin askerinin ihtiyacı olan soğuk iklim kıyafetlerinde kullanılmaktadır. Gore kumaş bölümünün *Türkiye'deki* faaliyetleri 1996 yılında başlamıştır. Bununla birlikte yaklaşık 10 yıldır Gore firması, Avrupa Topluluğu ülkelerinin taleplerinin karşılanmasına yönelik olarak bazı Türk firmalarıyla birlikte çalışmaktadır.

2. İlgili Pazar

Ürün Pazarı: Yukarıda verilen bilgiler çerçevesinde; membran piyasasında talebi inelastik olan farklı bir tüketici grubunun taleplerini PTFE membranı olarak belirlediği göz önüne alınarak ilgili ürün pazarı (polytetrafloretilen) PTFE membranlı kumaşlar pazarı olarak kabul edilmiştir.

Coğrafi Pazar : İlgili coğrafi pazarın tanımlanmasında, homojen rekabet koşullarının varlığının gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Bir ürünün, Türkiye sınırları içinde herhangi bir yerden bir yere nakliyesindeki masraflar, sözkonusu yerlere satış yapmayı güçleştirecek ve rekabeti sınırlayacak ölçüde olmadığı gibi, Türkiye'de bölgeler arası ticareti olumsuz yönde etkileyebilecek bir vergi uygulaması da bulunmamaktadır. İlgili ürünlerin taşıma ve kullanım koşulları dikkate alınarak, ilgili coğrafi pazar Türkiye Cumhuriyeti Sınırları olarak belirlenmiştir.

3. Taraflar

3.1. Uyar Şirketler Grubu

Uyar Şirketler Topluluğu şirketleri arasında As İç ve Dış Ticaret A.Ş. ile P.T.S. Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş. bulunmaktadır.

As İç ve Dış Ticaret A.Ş. "Her nevi tekstil ürünlerinin dokumaya elverişli maddeler ve bunlardan mamul eşyanın, her nevi giyim ve konfeksiyon yan sanayi ürünlerinin, ayakkabı ve ayakkabı malzemelerinin deri ve deriden mamul eşyanın, post, kürkler ve bu maddelerden mamul eşyanın, ihracı pazarlaması, tanıtılması, ithali ve ticareti" konusunda faaliyet göstermektedir.

PTS Giyim Sanayi A.Ş. (Planteks Tekstil Sanayi ve Tic. A.Ş.)'nin ise amacı ve konusu aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

1. Doğal ve yapay elyaftan mamul ipliklerden üretilen her çeşit kumaş, örgü, dokuma, manifatura, konfeksiyon ürünleri ile tekstil ve dekorasyon ürünlerinin, ana ve yardımcı ürünlerinin, imalatını, ithalatını, ihracatını, transit ticaretini, bakımını, alım ve satımını yapmak.

2. Tabii ve suni deriden mamul her nevi konfeksiyon emtiası ile bunların aksesuar ana ve ham maddelerinin, yardımcı mamullerinin ithalatını, ihracatını, transit ticaretini, alım ve satımını yapmak.

3. Tekstil ve sanayi ürünleri ve maddelerine ait kimyevi malzeme ve boyaların, diğer esas ve yardımcı maddelerinin imalatını, ihracatını, ithalatını alım ve satımını yapmak.

4. Tekstil maddelerinden yapıma her türlü el sanatları ürünlerinin, çarşaf, nevresim, yatak örtüsü, yastık, masa örtüsü kılıf ve benzeri ev dekorasyon ve kullanıma yönelik her türlü tekstil ürünlerinin imalatını, ihracatını, ithalatını, transit ticaretini, alım ve satımını yapmak.

5. Her türlü kumaş ve tekstil ürünü üzerine laminasyon işlemleri yapmak ve yaptırmak, laminasyonlu kumaş ve tekstil ürünlerinden her türlü giyim ve kullanım ürünlerinin imalatını, ithalatını, ihracatını, transit ticaretini, alım ve satımını yapmak.

6.7.1998 tarihinde ticaret siciline yapılan tescil ile şirketin ticaret ünvanının PTS Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş. olarak değiştirildiği ve şirketin amaç ve konusunun da "Her türlü tabii ve suni deri hammaddesi üretmek, işletmek, üretilmiş veya işlenmiş tabii ve suni deriden her türlü teszil ürünlerinden plastik ve naylondan ağaç ve ağaç mamüllerinden vesai her türlü tabii ve suni malzemeden her çeşit bot, ayakkabı, çizme, terlik, sandalet ile bunların aksesuar mamül eşyaları yardımcı ve yan ürünlerinin imalatını, ithalatını, ihracatını transit ticaretini, alım ve satımını yapmak." şeklinde genişletilerek şirketin amaç ve konusuna dahil edildiği dosya mevcudu bilgi ve belgeden anlaşılmaktadır.

3.2. Yakupoğlu Ticaret, Tekstil, Konfeksiyon, Saraciye Sanayi ve Ticaret

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu'nda kayıtlı, ticaret ünvanı Abdil Vedat Yakupoğlu-Yakupoğlu Ticaret olan Şirketin faaliyet alanının tekstil, deri, giyim, plastik ve madeni malzeme alım satımı taahhüdü, ithalat ve ihracatı işlerine ilaveten siyah plastik sakındırak, şerit kolon ve bot bağı imalatı işlerini kapsadığı, fabrikanın üretim konusunun; askeri sivil konfeksiyon, bot, ayakkabı, silah teçhizatı, balistik yelek v.s. imalatı olarak belirlendiği tesbit edilmiştir.

4. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

4.1. Gore Firmasının Üretim Anlayışı ve Standartları

Gore firması, Gore-Tex kumaşı kullanılarak dikilen tüm nihai ürünlere (soğuk iklim kıyafetleri, pantolon, vb.) "ürün garantisi" vermektedir. Firmanın üretim felsefesi üretilen membranın performans özelliklerinin hiçbir kayba uğramadan yapımında kullanıldığı giyim eşyasında da görülmesine dayanmaktadır. Bu nedenle sadece kendi üretiminde çeşitli kalite standartlarına uymakla kalmayıp, ürünlerini ara mal olarak kullanıp nihai mamul haline getirecek firmaların da çeşitli üretim ve kalite standartlarına uymasını istemektedir. Bu standartların büyük bir kısmı ürünün dizaynına ilişkindir. Gore-Tex kumaşını, kendi mamul mal üretiminde kullanacak olan firmanın öncelikle tip onayı adı verilen onayı Gore firmasından almış olması gerekmektedir. Dizayna ilişkin standartların yanı sıra, depolamadan, kesim bölümüne, kaynak bandı ünitelerinden paketlemeye kadar üretim sürecinin hemen hemen her aşamasını kapsayan son derece yüksek standartlara üretici firmanın uyması gerekmektedir.

Gore; şart koştuğu standartlara uyduğunu düşündüğü firmalara üretim lisansı (CMT) ya da üretim sertifikası (CMA) vermektedir. Gore-Tex kumaşını sertifikalı ya da lisanslı üretici olarak kullanacak firmalara Gore firması tarafından know-how,

teknik bilgi ve destek aktarımında bulunulmakta ve bu firmaların üretim süreçleri Gore elemanları tarafından periyodik olarak denetlenmektedir.

4.2. Gore Firması ve Uyar Şirketler Grubu arasında Mevcut Anlaşmalar

4.2.1. Gore-PTS Lisans Anlaşması

Gore ile PTS Giyim Sanayi arasında 2.1.1996 tarihinde imzalanmıştır. Lisans anlaşmasının amacının; Gore materyalleri ve Gore know-how tekniği ile üretilmiş söz konusu ürünlerin kalitesindeki sürekli garantinin belirlenmiş minimum gereksinimler karşılığında karşı tarafa sunulması; Gore'un gerektiğinde ürün imajını arttırmak ve Gore-Tex ürünlerinin piyasadaki durumunu yükseltmek, son kullanıcıların kalite taleplerini optimal ve uzun dönemli karşılamak amacıyla katkıda bulunmak istemesi; Gore ürünlerinin ticari markasını korumak ve piyasadaki söz konusu marka bilincini artırmak; sözleşmede belirtilen nihai ürünleri ticari nitelikteki ("ticari nitelikteki son kullanıcılar" teriminin moda, sportif ve rahat kıyafetler olarak tanımlanan ürünleri posta siparişleri ile satan firmaları kapsamadığı) son kullanıcılara satmak üzere yapıldığı şeklinde belirlenmiştir.

Dünya çapında hiçbir bölgede distribütörlük sistemi kullanmayan Gore; bunun yerine yukarıda yer verilen anlaşmaya benzer nitelikte anlaşmalar ile çeşitli ülkelerde faaliyet gösteren teknik konfeksiyon firmalarına know-how aktarımını da içeren üretim lisansı vermektedir.

4.2.2. Gore ile As İç ve Dış Ticaret A.Ş. (AS) Danışmanlık Anlaşması

AS'ın 29 Kasım 1994 tarihinden 12 Kasım 1998 tarihine kadar Gore firması için Türkiye'de devlet alımları karşısında ürünü (Gore PTFE'sini) tanıtmaya ve teknik tekstil piyasasındaki fuarlara katılmaya ilişkin danışmanlık hizmeti verdiği, 12.11.1998 tarihinde biten Danışmanlık Anlaşması'nın bir ek ile 31.12.1999 tarihine kadar uzatıldığı ve bu tarihte son bulduğu, mevcut durumda iki firma arasında herhangi bir anlaşmanın bulunmadığı, Gore firmasının ürettiği ürünlerin dağıtımına ilişkin olarak herhangi bir distribütörlük sistemi kullanmadığı, sertifikalı ya da lisanslı üreticinin kumaşı doğrudan Gore'dan aldığı, dolayısıyla ilgili ürünün dağıtımının AS'ın kontrolünde olmadığı, Gore firmasının ürününü; isteyen her firmaya vereceğine dair Genelkurmay Başkanlığı'na taahhüt verdiği, ayrıca Uyar Grubu Şirketi PTS Giyim Sanayi A.Ş.'nin yanı sıra Türkiye'de yerleşik Lino, Koniteks ve Hosta adlı firmalara da Gore tarafından direk üretim lisansı verildiği, Gore firmasının ileri sürdüğü kalite standartlarına uyan her firmanın doğrudan Gore firmasından Gore-Tex kumaşını alabilecekleri dosya mevcudu bilgi ve belgeden anlaşılmaktadır.

4.3. Alternatif Temin Kaynakları

Gore firmasının sahip olduğu patent hakkının PTFE membranının üretimine ilişkin olmadığı, sadece membran ile kumaşın birleştirilme teknolojisine ilişkin olduğu ve Amerika için geçerli olan bu patentin 1998 yılında ortadan kalktığı, ürünün Gore dışında BHA-TEX, Tetratex, Integral, Alpha Associates, Inc., Sing-TEX Industrial Co. adındaki firmalar tarafından da üretildiği, dolayısıyla dünyada bu ürünü üretmekte olan farklı firmaların varlığının alternatif temin kaynaklarının da varlığını beraberinde getirdiği tespit edilmiştir.

4.4. Değerlendirme

Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden;

- Gore firması tarafından ileri sürülen standartların, teknik nitelikte, bilimsel olarak ortaya konmuş, nihai mamülün kalitesini sağlamaya yönelik, bu açıdan aynı zamanda tüketicinin doğrudan fayda elde etmesini sağlayan objektif kriterler olduğu,
- Gore firmasının dünyanın hiçbir bölgesinde distribütörlük sistemi kullanmadığı, bugün Türkiye’de Gore ile CMT veya CMA anlaşması imzalamış olan birçok firmanın bulunduğu ve bu firmaların ilgili ürünü doğrudan Gore firmasından aldıkları,
- Gore ile AS arasındaki ilişkinin, AS’ın devlet alımları karşısında ürünü tanıtmasına ve teknik tekstil piyasasındaki fuarlara katılmaya ilişkin danışmanlık hizmeti şeklinde olduğu, ilgili ürünün dağıtımının AS’ın kontrolü altında olmadığı,
- Gore firmasının proje sözleşmelerini kabul eden, kalite ve imalat standartlarını tam olarak yerine getiren, finansal durumu uygun olan her türlü üretici firmaya kumaşlarını sağlama sözü verdiği,
- İlgili ürünün PTS Giyim Sanayi Ticaret A.Ş. dışında birçok firma tarafından da 1997, 1998 ve 1999 yıllarında Almanya’dan ithal edildiği,
- Uyar Şirketler Grubu’nun 1996 yılından bu yana hiçbir ihaleye teklif dahi vermediği ve bu dönemde açılan ihaleleri başka firmaların aldığı,
- İlgili ürünü üreten Gore firması dışında 5 firmanın daha bulunduğu, dolayısıyla alternatif temin kaynaklarının mevcut olduğu,
- Gore firmasının teknik tekstil alanında sahip olduğu patentin, PTFE membranın üretimine değil, kumaşla membranın birleştirilmesi teknolojisine ilişkin olduğu ve sadece Amerika için geçerli olan bu patent hakkının 1998 yılında sona erdiği,
- Gore ile PTS Giyim Sanayi A.Ş. arasında imzalanan anlaşma ile ürünün kalitesinin yükseltilmesi ve üründen azami toplumsal faydanın elde edilmesinin amaçlandığı, dolayısıyla lisans anlaşmasında yer alan hükümlerin bu amacın bir gereği olarak değerlendirilmesi gerektiği,

tesbit edilmiş, bu nedenle ilgili pazarda Gore firmasının ve Uyar Şirketler Grubu’nun rekabeti bozucu bir faaliyetlerinin bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

4054 sayılı Kanun’un 6. maddesinde; hakim durumda bulunmak değil, bu hakim durumu tek başına yahut başkaları ile yapılan anlaşmalar ya da birlikte davranışlarla kötüye kullanmanın hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmiştir. AS’ın Rekabet Hukuku anlamında ekonomik birlik içinde yer aldığı P.T.S. Giyim Sanayi ve Tic. A.Ş.’ye söz konusu ürünü sağlarken, diğer firmalara bu ürünü vermemesi, AS Gore-Tex kumaşının dağıtıcısı olsa dahi, alternatif temin kaynakları mevcut olduğu sürece, 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesinin (b) bendi uyarınca bir kötüye kullanma hali sayılmayacaktır. Bu durumda şikayet dilekçesinde ifade edilen ve yukarıda yer verilen iddiaların, rekabet ihlali içermediği sonucuna varılmıştır.

J- SONUÇ

Yukarıda verilen bilgiler çerçevesinde;

- W.L. Gore & Associates GmbH firmasının dünyanın hiçbir ülkesinde “distribütörlük” sistemi vasıtasıyla ürününü dağıtmadığı dolayısıyla As İç ve Dış Ticaret A.Ş.’nin de distrübütörlük hakkına dayanarak dağıtım hakkını kötüye kullanamayacağı,
- İlgili ürünün patentinin olmadığı, Gore firmasının 1998 yılına kadar Amerika’da geçerli olan ve sadece kumaşla membranın birleştirilmesine ilişkin bir patentinin olduğu, ayrıca birçok firmanın ilgili ürünü ürettiği, dolayısıyla alternatif temin kaynaklarının bulunduğu,
- Diğer taraftan W.L. Gore & Associates GmbH firmasının “ürün garantisi” vermesi sebebiyle teknik özellikteki ürünün dağıtımına ilişkin olarak belirlediği kriterlerden biri olan bu ürünü üretecek teşebbüslerde teknik yeterlilikler aramasının “objektif bir kriter niteliğinde” olduğu,

Uyar Şirketler Grubu'na dahil As İç ve Dış Ticaret A.Ş ve PTS Giyim Sanayi A.Ş.'nin "PTFE membranlı kumaşlar pazarında" rekabeti kısıtlayıcı uygulamalarda bulunduğu iddialarına ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddesi çerçevesinde bir ihlalin bulunmadığı anlaşıldığından aynı Kanun'un 40. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.